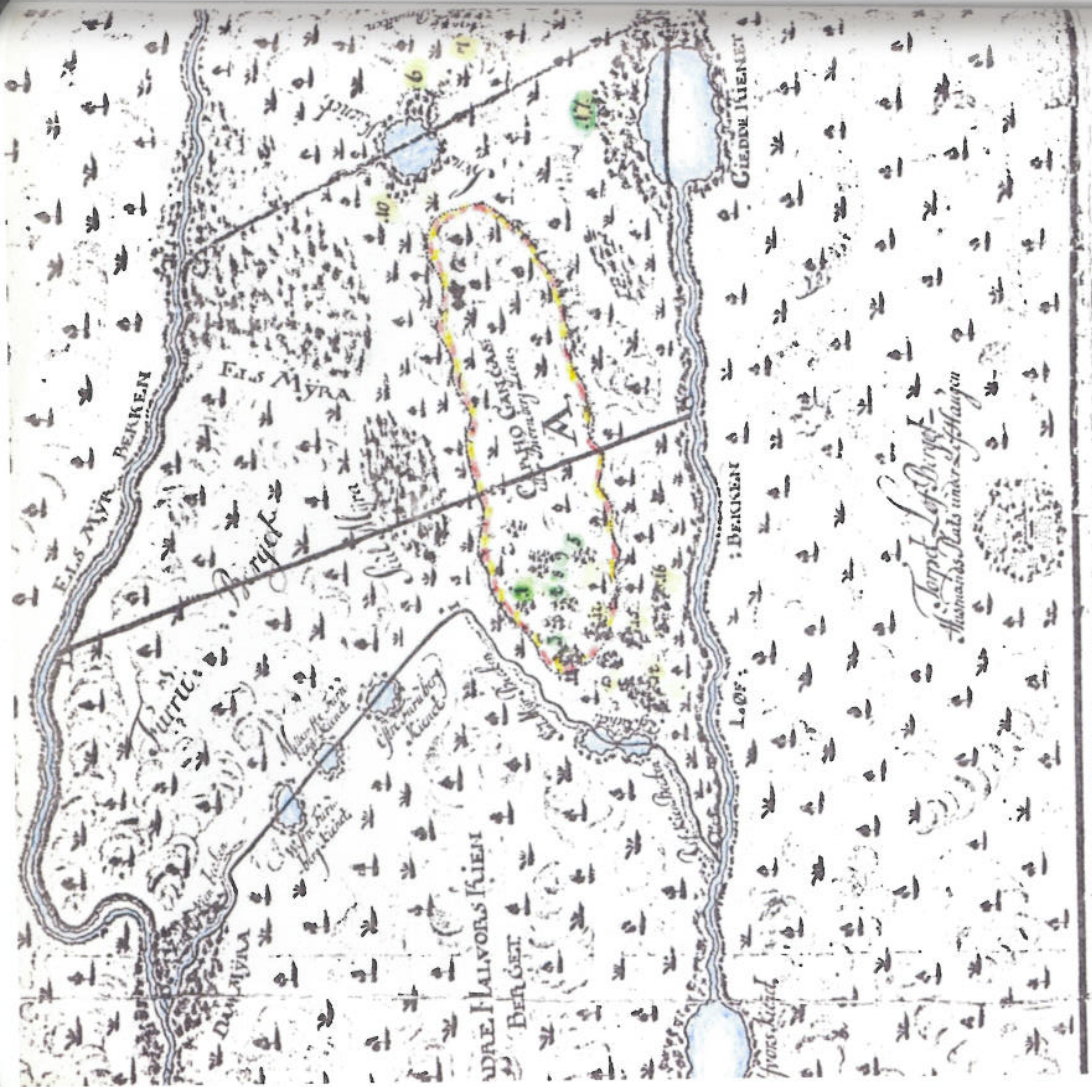

Grensene mellom bygdas seterskoger gikk på åser og høgdedrag etter siktelinjer mens finnene brukte elver og sjøer som skille mellom svedjeskogene sine. Denne ulike oppdelingen skapte problemer da tømmerhugsten ble vanlig. For å lette prosedyren ved tvistene som oppsto, ble det i Norge fra år 1719 påbudt å tegne kart over området.

Seterbrukets opprinnelse kan etter min oppfatning søkes i langt eldre tiders svedjebruk. Grasveksten på avlagte svedjer ga beite og høy i mange år etter svedjing. Slike forlatte svedjer ble beite for husdyra, og de ble grunnlaget for setringen. Tacitus gir opplysninger om grasenger som ikke var inngjerdet (Tacitus 98 e.Kr. 26 7). Germanerne som trengte høy til vinteren, måtte derfor holde buskapen langt unna på annet hold i skogen om sommeren; ved gamle avlagte svedjer på utskogen, dvs. setrer / stöler. Folkegrupper som ikke holdt sine svedjer inngjerdet, utviklet således seterbruket som sommerbeite for buskapen, mens de som gjerdet inn svedjene, ikke kom til å legge vekt på seterdriften. Der vekstforholdene varierte sterkest, nordover og i høyden mot fjellene, måtte man gjerde inn svedjene, men i Middelhavslandene var ikke dette nødvendig. Grasveksten var stor nok til både ville og tamme dyr. I Norge var seterbruket vanlig för middelalderen, og vikingene tok skikken med seg til Island. I Finland fikk ikke seterbruket noen vesentlig utbredelse. Her var avstandene relativt store mellom de enkelte klanene. Seterbruket omtales i middelalderens landskapslover i Norden. I de norske fjellbygdene eksisterer noe setring fortsatt, men på flatbygdene tok det slutt for et par tre generasjoner siden, slik som i Östfold (Iversen 1927 27). Nedover i Europa kan seterbruket etterspores, som i de danske stedsnavn på -löse (Aakjär 1922 16).

For skogfinnene ble det aldri aktuelt med setring. Det store antallet avlagte svedjer var alltid inngjerdet, så lenge høyproduksjonen varte. Dette var som regel tilstrekkelig vinterfôr. Høyet på utskogens svedjer ble utnyttet bare i nødsfall. Disse ble som regel overlatt til dyr på beite og til skogens egen fauna.

Kart opptatt av A.G. Sandberg den 7. august 1739 over omtvistet tømmerhogst mellem Hr. Kiel og Hans Colbiörnssen mot oberstl. Helm og Iver Eliesen.

"Annotation: Litr A. wiiser dend omtvistede aasteds circumferents med rød og guul farve beteignet, og hvorudinden de 28 tölter 2 stocker saug tømmer, af contra citanterne ere aawirckede. No 1 til 7 ere gamle rugbraatter, som Lofhaugens opsidere brugt og no 8, 9 og 10 ere ligemaade gamle rugbraatter, som af Rotneberget torpes opsidere ere brugte. No 11 til 17 ere staaer slotter og slotte myrer, som Lofhaugen hafver bewilget de Tvengsberg torpes opsidere til brug og slott."